

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ****DECIZIA Nr. 482**

din 17 octombrie 2024

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 11 alin. (6¹), (6³) și alin. (6⁸)-(6¹⁰) din Legea nr. 255/2010 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, necesară realizării unor obiective de interes național, județean și local

Marian Enache	— președinte
Mihaela Ciochină	— judecător
Cristian Deliorga	— judecător
Dimitrie-Bogdan Licu	— judecător
Laura-Iuliana Scânteii	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Irina Loredana Gulie	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Ioana-Codruța Dărăngă.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor pct. 12 și 13 din Legea nr. 144/2019 pentru modificarea și completarea Legii nr. 255/2010 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, necesară realizării unor obiective de interes național, județean și local, excepție ridicată direct de către Avocatul Poporului și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 2.436D/2019.

2. La apelul nominal se prezintă, pentru Avocatul Poporului, doamna Linda Zenovia Timofan, cu delegație depusă la dosar. Procedura de înștiințare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul reprezentantului Avocatului Poporului, care solicită admiterea acesteia. În acest sens, în esență, arată că prevederile art. 11 alin. (6¹), (6³) și alin. (6⁸)-(6¹⁰) din Legea nr. 255/2010, astfel cum au fost modificate prin Legea nr. 144/2019, reglementează transferul dreptului de proprietate asupra imobilelor din proprietatea publică a statului sau a unităților administrativ-teritoriale în proprietatea privată a persoanelor fizice sau juridice, ca urmare a renunțării expropriatorului la unele imobile afectate inițial de lucrarea de interes public, din cauza revizuirii studiului de fezabilitate, a modificării sau a definitivării proiectului tehnic de execuție ori a detaliilor de execuție. Or, se arată că emiterea unei decizii de restituire, retragerea sumelor consemnate sau restituirea de către expropriați a sumelor plătite cu titlu de despăgubire sunt stabilite în mod unilateral de expropriator, fără ca expropriatul să fie consultat sau notificat în vreun fel referitor la aceste hotărâri, creează în sarcina persoanei vizate de norma legală (expropriatul), o îndatorire oneroasă, care încalcă dreptul de proprietate privată. Totodată, obligarea persoanei expropriate la restituirea sumei primite cu titlu de despăgubiri echivalează cu o nouă expropriere, ce are la bază invocarea propriei culpe a expropriatorului. Totodată, se arată că prevederile legale criticate aduc atingere art. 1 alin. (5) din Constituție, sub aspectul condițiilor de claritate, precizie, previzibilitate și securitate juridică, deoarece introduc posibilitatea restituirii bunului care a

făcut obiectul exproprierii și a sumelor primite cu titlu de despăgubire, în mod arbitrar și fără a implica în vreun fel voința expropriatului.

4. Reprezentantul Ministerului Public pune concluzii de admitere a excepției de neconstituționalitate, arătând că obligarea expropriatului la restituirea sumei primite cu titlu de despăgubiri echivalează cu o nouă expropriere, ce are la bază invocarea propriei culpe a expropriatorului. Se mai arată că, atât timp cât norma specială nu face trimitere la norma generală, pentru a institui un drept prioritar la dobândire în favoarea foștilor proprietari, este instituită o obligație de dobândire, de natură a încălca dispozițiile art. 1 alin. (5) și ale art. 44 din Constituție.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

5. Prin Adresa nr. 16.195 din 19 septembrie 2019, înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 7.159 din 19 septembrie 2019, în temeiul art. 146 lit. d) teza finală din Constituție și al art. 32 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale. **Avocatul Poporului a sesizat direct Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor pct. 12 și 13 din Legea nr. 144/2019 pentru modificarea și completarea Legii nr. 255/2010 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, necesară realizării unor obiective de interes național, județean și local.**

6. În motivarea excepției de neconstituționalitate se arată că prin modificarea și completarea dispozițiilor legale criticate s-a avut în vedere reglementarea transferului dreptului de proprietate asupra imobilelor din proprietatea publică a statului sau a unităților administrativ-teritoriale în proprietatea privată a persoanelor fizice sau juridice, ca urmare a **renunțării expropriatorului la unele imobile afectate inițial de lucrarea de interes public, din cauza revizuirii studiului de fezabilitate, a modificării sau a definitivării proiectului tehnic de execuție ori a detaliilor de execuție.**

7. Se arată că acest transfer se produce de drept la data emiterii deciziei de restituire de către expropriator, cu retragerea sumelor consemnate pe seama și la dispoziția expropriaților, **în mod unilateral, fără acordul acestora**, iar în situația încasărilor despăgubirilor, cu obligația de restituire a sumelor plătite, decizia de restituire constituind titlu executoriu. Or, se arată că emiterea unei decizii de restituire, retragerea sumelor consemnate sau restituirea de către expropriați a sumelor plătite cu titlu de despăgubire sunt stabilite în mod unilateral de expropriator, fără ca expropriatul să fie consultat sau notificat în vreun fel referitor la aceste hotărâri. **Acest aspect este de natură a crea în sarcina persoanei vizate de norma legală (expropriatul),**

o îndatorire oneroasă, care implică anumite obligații, cheltuieli sau sarcini pentru aceasta, afectându-i interesele individuale, inclusiv dreptul de proprietate privată. În acest mod se susține că este înfrânt justul echilibru care trebuie să existe între interesele generale și cele individuale în ceea ce privește dreptul de proprietate privată, astfel cum a fost circumstanțiat în jurisprudența Curții Constituționale.

8. Se mai arată că, atunci când reglementează modificarea hotărârilor de Guvern sau a hotărârilor autorităților administrației publice locale, emise în condițiile art. 5 din Legea nr. 255/2010, în sensul restituirii în tot sau în parte a imobilelor cuprinse în coridorul de expropriere, norma specială nu face trimitere la norma generală, în sensul stabilirii unui drept prioritar la dobândire, în favoarea foștilor proprietari, ci instituie o „obligație de dobândire”. Se arată că procedura exproprierii este o procedură specială, justificată de utilitatea publică a lucrărilor care o impune, iar în temeiul acestei proceduri persoana ce urmează a fi expropriată va fi privată de proprietatea sa, în schimbul unei despăgubiri/sume de bani pe care o poate utiliza așa cum consideră de cuviință. **Însă obligarea acesteia la restituirea sumei primite cu titlu de despăgubiri echivalează cu o nouă expropriere, ce are la bază invocarea propriei culpe a expropriatorului.**

9. Se mai arată că modalitatea concretă de reglementare în această materie, prin opțiunea legiuitorului de a autoriza statul (prin reprezentanții săi, în calitate de expropriatori) la a restitui imobilele către proprietari, a retrage sumele din conturile de consemnare și a obliga proprietarii care au acceptat cuantumul despăgubirilor, la restituirea sumelor — acțiuni care însoțesc măsura de expropriere — încalcă dispozițiile art. 1 alin. (5) și ale art. 44 din Constituție.

10. În acest sens se susține că, astfel cum a reținut Curtea Constituțională în mod constant în jurisprudența sa, un act normativ trebuie să fie precis, previzibil și, totodată, să asigure securitatea juridică a destinatarilor săi. Totodată, în sensul jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru ca legea să satisfacă cerința de previzibilitate, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrarului (a se vedea Hotărârea din 4 mai 2000, pronunțată în *Cauza Rotaru împotriva României*, paragraful 52, și Hotărârea din 25 ianuarie 2007, pronunțată în *Cauza Sissanis împotriva României*, paragraful 66).

11. Astfel, principiul previzibilității impune autorităților publice să reglementeze relațiile sociale prin adoptarea de acte normative previzibile și care să asigure securitatea juridică a destinatarilor săi. Lipsa unor asemenea exigențe ale normelor juridice determină o nesiguranță a raporturilor juridice, care poate avea ca efect vătămarea drepturilor subiecților de drept vizați de ipoteza norme legale. Totodată, asigurarea securității juridice trebuie observată cu mai mare strictețe în cazul regulilor cu implicații și consecințe financiare, cum este cazul și situației reglementate de textele de lege criticate, unde, ca urmare a renunțării la unele imobile expropriate, din anumite motive prevăzute de lege, statul (prin reprezentanții săi, în calitate de expropriatori), dispune, în mod arbitrar, restituirea imobilelor către proprietari, retragerea sumelor din conturile de consemnare și obligarea la restituirea sumelor, în cazul proprietarilor care au acceptat cuantumul despăgubirilor. Or, în prezenta cauză, respectarea drepturilor fundamentale ale

fostului proprietar — expropriat, este dependentă exclusiv de voința/decizia expropriatorului, ceea ce este de natură să afecteze esențial securitatea circuitului civil. În aceste condiții se susține că procedura reglementată de textele de lege criticate încalcă principiile securității juridice și legalității, caracteristice statului de drept. În plus, prin reglementarea posibilității restituirii bunului expropriat și a retragerii sumelor consemnate sau a recuperării sumelor plătite cu titlu de despăgubire, fără a exista o limitare în timp a exercitării acestui drept, se creează o situație de nesiguranță a raporturilor juridice stabilite ca urmare a exproprierii în favoarea statului, căruia legea i-a recunoscut acest drept.

12. În consecință, se susține că, întrucât expropriatului i se impune cu titlu de obligație reprimirea bunului care a făcut obiectul exproprierii și restituirea sumelor primite cu titlu de despăgubire, prevederile legale criticate aduc atingere art. 1 alin. (5) din Constituție, sub aspectul condițiilor de claritate, precizie, previzibilitate și securitate juridică, deoarece introduc posibilitatea restituirii bunului care a făcut obiectul exproprierii și a sumelor primite cu titlu de despăgubire, în mod arbitrar și fără a implica în vreun fel voința expropriatului.

13. În ceea ce privește încălcarea dispozițiilor art. 44 alin. (1) teza a doua și art. 136 alin. (5) din Constituție, se susține că emiterea deciziei de restituire a imobilului către fostul proprietar expropriat, în condițiile reglementate, constituie, în mod implicit, un transfer silit de proprietate, realizat cu titlu oneros, în favoarea expropriatului, acesta fiind obligat la reprimirea bunului în patrimoniul său și la restituirea sumelor de bani obținute cu titlu de despăgubiri, în dauna respectării dreptului de proprietate și a stabilității patrimoniului său. În acest sens se arată că, potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, prevederile art. 44 din Constituție determină, pe lângă obligația negativă a legiuitorului de a nu interveni, printr-o dispoziție legislativă de stabilire a unei condiții excesive, împiedicând astfel titularul dreptului de proprietate de a se bucura de plenitudinea dreptului său, și o obligație pozitivă a acestuia de a asigura valorificarea acestui drept și de a proteja titularul dreptului de proprietate. Or, se arată că, prin măsura legislativă criticată, legiuitorul nu și-a îndeplinit obligația negativă de a nu interveni în dreptul de proprietate privată, afectând în acest mod însăși substanța dreptului de proprietate.

14. Totodată, se mai susține că prevederile legale criticate constituie încălcări/limitări ale dreptului de proprietate, inclusiv sub aspectul inexistenței unui raport de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul vizat de legiuitor. Astfel, se susține că nu există un raport rezonabil de proporționalitate între cerințele de interes general ale colectivității și protecția drepturilor fundamentale ale individului, în cauză, ale expropriatului, iar prin nerespectarea principiului proporționalității s-a afectat însăși substanța dreptului de proprietate.

15. În concluzie, se susține că, în sensul respectării exigențelor constituționale invocate, restituirea în tot sau în parte a imobilelor cuprinse în coridorul de expropriere s-ar putea face doar cu acordul persoanei expropriate, eventual prin stabilirea unui drept prioritar pentru expropriat la dobândirea bunului care face obiectul deciziei de restituire, la un preț care nu poate fi mai mare decât despăgubirea actualizată.

16. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) și art. 33 din Legea nr. 47/1992, actul de sesizare a fost comunicat președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate invocate.

17. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Guvernul** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând actul de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, susținerile reprezentantului autorului excepției, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, republicată, reține următoarele:

18. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit prevederilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10, 29, 32 și 33 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

19. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl reprezintă dispozițiile pct. 12 și 13 din Legea nr. 144/2019 pentru modificarea și completarea Legii nr. 255/2010 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, necesară realizării unor obiective de interes național, județean și local, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 595 din data de 19 iulie 2019. Întrucât prevederile de lege criticate modifică dispozițiile art. 11 alin. (6¹) și (6³) din Legea nr. 255/2010 și introduc la art. 11, după alineatul (6⁷), trei noi alineate, respectiv alin. (6⁸)-(6¹⁰), și ținând cont de dispozițiile art. 62 teza întâi („Efectele dispozițiilor de modificare și de completare”) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 260 din 21 aprilie 2010, potrivit cărora „Dispozițiile de modificare și de completare se încorporează, de la data intrării lor în vigoare, în actul de bază, identificându-se cu acesta”, Curtea reține că obiect al excepției îl constituie dispozițiile art. 11 alin. (6¹), (6³) și alin. (6⁸)-(6¹⁰) din Legea nr. 255/2010, cu modificările și completările ulterioare. Prevederile legale criticate au următorul cuprins:

— Art. 11 alin. (6¹): „(6¹) **În situația în care consecința directă a revizuirii studiului de fezabilitate, a modificării sau definitivării proiectului tehnic de execuție ori a detaliilor de execuție va fi renunțarea la unele imobile afectate inițial de lucrarea de interes public național, regional, județean, interjudețean sau local, expropriatorul va dispune, prin hotărâre a Guvernului/consiliului județean/consiliului local, excluderea imobilelor din lista proprietarilor, așa cum rezultă din evidențele Agenției Naționale de Cadastru și Publicitate Imobiliară sau ale unităților administrativ-teritoriale, prevăzută la art. 5, și la restituirea acestor imobile către proprietari, prin decizie, după caz.**”

— Art. 11 alin. (6³): „(6³) **Procedura de modificare, prin hotărâre a Guvernului/consiliului județean/consiliului local, a listei proprietarilor, așa cum rezultă din evidențele Agenției Naționale de Cadastru și Publicitate Imobiliară sau ale unităților administrativ-teritoriale, prevăzută la art. 5, implicit, modificarea hotărârii de expropriere, în sensul excluderii imobilelor ce urmează a se restitui, va fi demarată de către expropriator în termen de 60 de zile de la data la care a intervenit revizuirea studiului de fezabilitate, modificarea sau definitivarea proiectului de execuție ori a detaliilor de execuție. Decizia de restituire se emite în termen de 5 zile lucrătoare de la emiterea hotărârii Guvernului/consiliului județean/consiliului local de modificare, cu privire la imobilele pentru care a fost emisă anterior decizia de expropriere.**”

— Art. 11 alin. (6⁸)-(6¹⁰): „(6⁸) **Transferul dreptului de proprietate asupra imobilelor din proprietatea publică a statului sau a unităților administrativ-teritoriale în proprietatea privată a persoanelor fizice sau juridice operează de drept la data emiterii deciziei de restituire de către expropriator.**

(6⁹) **După aprobarea modificărilor prevăzute la alin. (6²), sumele consemnate pe seama și la dispoziția expropriaților aferente imobilelor restituite vor fi retrase din conturile de consemnare și vor fi virate la bugetul de stat sau bugetele locale, după caz. Procedura de restituire a sumelor, în cazul în care proprietarii au acceptat quantumul despăgubirilor, propuse de expropriator, se va detalia prin normele metodologice de punere în aplicare a prezentei legi.**

(6¹⁰) **Decizia de restituire a imobilelor constituie titlu executoriu pentru restituirea de către expropriați a sumelor plătite cu titlu de despăgubire și produce efecte atât împotriva celor expropriați, cât și împotriva succesorilor acestora, calitatea de succesor fiind dovedită în condițiile legii.**”

20. În opinia Avocatului Poporului, dispozițiile legale criticate contravin prevederilor constituționale ale art. 1 alin. (5) privind principiul legalității, în componenta sa referitoare la principiul securității raporturilor juridice, ale art. 44 alin. (1) teza a doua referitoare la conținutul și limitele dreptului de proprietate și ale art. 136 alin. (5) privind caracterul inviolabil al proprietății private, în condițiile legii organice.

21. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține, în ceea ce privește **cadrul normativ incident**, că reglementarea exproprierii este cuprinsă în **Legea nr. 33/1994** privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 472 din 5 iulie 2011, **art. 562 alin. (3) din Codul civil și Hotărârea Guvernului nr. 583/1994** de aprobare a Regulamentului privind procedura de lucru a comisiilor pentru efectuarea cercetării prealabile în vederea declarării utilității publice pentru lucrări de interes național sau de interes local, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 271 din 26 septembrie 1994 — cadrul normativ general, precum și în **Legea nr. 255/2010** — reglementarea specială, aplicabilă atunci când măsura exproprierii este dispusă în vederea realizării unor obiective specifice de interes național, județean și local, astfel cum sunt stabilite expres în art. 1 din acest din urmă act normativ.

22. În jurisprudența sa referitoare la diverse prevederi ale Legii nr. 255/2010, Curtea a reținut că, în scopul realizării obiectivelor specifice de interes național, județean și local, actul normativ precitat a precizat expres **etapele care trebuie parcurse în cadrul procedurii de expropriere**. Astfel, potrivit art. 4 din Legea nr. 255/2010, procedura debutează cu etapa aprobării indicatorilor tehnico-economici ai lucrărilor de interes național, județean sau local, în cadrul căreia se stabilesc și sumele individuale aferente despăgubirilor estimate de către expropriator, pe baza unui raport de evaluare întocmit având în vedere expertizele actualizate de camerele notarilor publici. Tot în această etapă se fixează și termenul în care despăgubirile se virează într-un cont deschis pe numele expropriatorului, la dispoziția proprietarilor de imobile [art. 5 alin. (1) din Legea nr. 255/2010]. Urmează apoi etapa consemnării acestor sume individuale reprezentând plata despăgubirii pentru imobilele ce fac parte din coridorul de expropriere, precum și afișarea listei proprietarilor imobilelor. Transferul dreptului de proprietate are loc în cea de-a treia etapă prevăzută de lege. Referitor la acest moment, Curtea a reținut că, stabilind că transferul dreptului de

proprietate asupra imobilelor din proprietatea privată a persoanelor fizice sau juridice în proprietatea publică a statului sau a unităților administrativ-teritoriale și în administrarea expropriatorului *operează de drept* la data emiterii actului administrativ de expropriere de către expropriator, ulterior consemnării sumelor aferente despăgubirii, **prevederile art. 9 alin. (4) din Legea nr. 255/2010 nu fac altceva decât să dea expresie dispozițiilor art. 44 alin. (3) din Constituție care impun condiția ca exproprierea să poată fi realizată doar dacă se acordă o prealabilă despăgubire.** Este evident că această condiție este respectată prin prevederile de lege supuse controlului, de vreme ce mai întâi are loc consemnarea sumelor aferente despăgubirii într-un cont deschis pe numele expropriatorului, dar la dispoziția proprietarilor imobilelor, și abia ulterior acestui moment este emis actul administrativ de expropriere de către expropriator. Mai mult, decizia de expropriere este emisă numai după realizarea acordului cu privire la cuantumul despăgubirii sau în termen de 5 zile de la expirarea termenului în care acordul ar fi trebuit realizat, astfel cum prevede art. 9 alin. (1) din lege. Prin urmare, transferul dreptului de proprietate operează întotdeauna ulterior consemnării sumelor aferente despăgubirii, așa cum în mod expres reglementează art. 9 alin. (4) din actul normativ criticat, astfel încât este respectată cerința constituțională cu privire la caracterul prealabil al despăgubirii (a se vedea, în acest sens, **Decizia nr. 44 din 26 ianuarie 2021**, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 329 din 1 aprilie 2021, paragrafele 13-18). În cazul în care proprietarul nu este de acord cu despăgubirea stabilită și contestă caracterul just al acesteia, în temeiul art. 22 alin. (1) din Legea nr. 255/2010, instanței judecătorești competente îi revine sarcina de a stabili dacă valoarea despăgubirii consemnate este una justă, în acord cu dispozițiile art. 44 alin. (6) din Legea fundamentală, în sensul că instanța de judecată va fi cea care va stabili cuantumul despăgubirii, în caz de divergență între expropriat și expropriator. Expropriatul nu va putea contesta transferul dreptului de proprietate către expropriator asupra imobilului supus exproprierii, iar exercitarea căilor de atac nu suspendă efectele hotărârii de stabilire a cuantumului despăgubirii și transferul dreptului de proprietate.

23. Așadar, **exproprierea are ca efect principal stingerea dreptului de proprietate privată și nașterea dreptului de proprietate publică asupra imobilului supus exproprierii, așa cum prevede în mod expres art. 9 alin. (4) din Legea nr. 255/2010.** În termen de 5 zile de la emiteria deciziei de expropriere, expropriatorul numește comisia de verificare a dreptului de proprietate ori a altui drept real în temeiul căruia cererea a fost formulată și constată acceptarea sau, după caz, neacceptarea cuantumului despăgubirii de către proprietar sau titularii altor drepturi reale asupra imobilului supus exproprierii, iar plata despăgubirilor pentru imobilele expropriate se face în baza cererilor adresate de către titularii drepturilor reale, precum și de către orice persoană care justifică un interes legitim (art. 18 și 19 din Legea nr. 255/2010).

24. În ceea ce privește plata despăgubirii, hotărârea cu privire la stabilirea cuantumului acesteia se comunică titularilor drepturilor asupra imobilului, iar în termen de 90 de zile de la data emiterii hotărârii, expropriatorul are obligația de plată, în numerar sau transfer bancar, sau de consemnare a sumei (art. 21 din Legea nr. 255/2010).

25. **Legea nr. 33/1994**, norma generală în materie, reglementează un **drept la retrocedarea imobilului expropriat, care poate fi exercitat de către fostul proprietar în situația în care imobilul expropriat nu a fost utilizat în termen de un an potrivit scopului pentru care a fost preluat de către expropriator și nu a intervenit o nouă declarație de utilitate publică.** Expropriatorul este obligat să îi notifice expropriatului că poate cere retrocedarea, cererea de retrocedare se adresează aceluiși tribunal care a dispus exproprierea, iar reclamantul (expropriatul) va fi obligat să plătească un preț în schimbul dobândirii imobilului, care nu poate fi mai mare decât valoarea actualizată a despăgubirii încasate ca urmare a exproprierii (art. 35 și 36 din Legea nr. 33/1994).

26. Spre deosebire de legea generală, **Legea nr. 255/2010, astfel cum a fost modificată și completată prin Legea nr. 144/2019**, reglementează în mod diferit retrocedarea imobilului expropriat, în cuprinsul dispozițiilor art. 11 alin. (6¹)-(6¹¹). Astfel, dacă expropriatorul renunță la unele imobile afectate inițial de lucrarea de interes public, acesta va dispune excluderea imobilelor din lista proprietarilor expropriați și restituirea acestor imobile către foștii proprietari. Procedura de modificare a listei proprietarilor, precum și a deciziei de expropriere, în sensul excluderii imobilelor ce urmează a fi restituite, va fi demarată de către expropriator în termen de 60 de zile de la data la care a intervenit revizuirea studiului de fezabilitate, modificarea sau definitivarea proiectului de execuție ori a detaliilor de execuție. Decizia de restituire se emite în termen de 5 zile lucrătoare de la emiteria hotărârii Guvernului/consiliului județean/consiliului local de modificare a deciziei inițiale cu privire la imobilele pentru care a fost emisă decizia de expropriere, iar, potrivit art. 11 alin. (6⁸), transferul dreptului de proprietate asupra imobilelor din proprietatea publică a statului sau a unităților administrativ-teritoriale în proprietatea privată a persoanelor fizice sau juridice operează de drept la data emiterii deciziei de restituire de către expropriator.

27. Dacă cei expropriați nu au acceptat despăgubirile stabilite de către expropriator, iar sumele respective sunt în continuare la dispoziția lor, acestea vor fi retrase din conturile de consemnare și vor fi virate la bugetul de stat sau la bugetele locale, după caz [art. 11 alin. (6⁹) teza întâi]. În situația în care despăgubirile au fost deja încasate, cei expropriați vor fi obligați să restituie aceste sume.

28. Așadar, **configurația juridică a retrocedării imobilelor expropriate, reglementată de Legea nr. 255/2010, este diferită de reglementarea dreptului de retrocedare, în situația în care imobilele au fost expropriate în procedura reglementată de Legea nr. 33/1994.** Astfel, spre deosebire de reglementarea generală în materie, sub imperiul legii speciale, foștii proprietari nu numai că nu pot avea inițiativa retrocedării, prin formularea unei cereri de retrocedare, dar nici nu vor putea refuza restituirea, dat fiind faptul că procedura retrocedării este obligatorie și se realizează din oficiu, prin act administrativ, fără acordul expropriatului.

29. În prezenta cauză, Curtea reține că, spre deosebire de dispozițiile art. 35 din Legea nr. 33/1994, în care dreptul de retrocedare a imobilului ce nu mai este afectat de lucrarea de interes public este unul pur potestativ, ce depinde de manifestarea unică de voință a expropriatului, textele de lege criticate instituie o obligație de dobândire a imobilului ce a făcut obiectul exproprierii, transferul dreptului de proprietate asupra imobilelor din proprietatea publică a statului sau a unităților administrativ-teritoriale în proprietatea privată a persoanelor fizice sau juridice operând de drept, la data emiterii deciziei de restituire de către expropriator.

30. Analizând **operațiunea juridică a exproprierii**, Curtea reține că aceasta este caracterizată în mod esențial de următoarele condiții: existența unei cauze de utilitate publică, a unei despăgubiri drepte și prealabile, precum și de acordul părților, atât în privința exproprierii, cât și asupra cuantumului despăgubirii. În absența înțelegerii părților, exproprierea este dispusă prin hotărâre judecătorească, care va stabili și despăgubirea convenită pentru bunul imobil expropriat.

31. Curtea reține așadar că expropriatul și expropriatorul se pot înțelege asupra necesității efectuării lucrărilor publice și a trecerii bunului imobil, cu plată, din proprietatea privată în proprietatea publică, caz în care procedura exproprierii poate să lipsească în totalitate, dar se vor produce în totalitate efectele acesteia (a se vedea, în acest sens, V. Stoica — *Drept civil. Drepturile reale principale*, Ed. C.H. Beck 2021, pg. 171). Astfel, principiul subsidiarității exproprierii este reglementat în mod expres în dispozițiile art. 4 din Legea nr. 33/1994, potrivit căruia cei interesați pot conveni atât asupra modalității de transfer al dreptului de proprietate, cât și asupra cuantumului și naturii despăgubirii, cu respectarea dispozițiilor legale privind condițiile de fond, de formă și de publicitate, fără a se declanșa procedura de expropriere prevăzută de lege. Prin urmare, în cazul în care există acordul încheiat între autoritatea publică care declanșează procedura exproprierii și titularii drepturilor reale asupra imobilului afectat de cauza de utilitate publică, transferul dreptului de proprietate și sumele convenite cu titlu de despăgubire sunt efectul convenției încheiate cu respectarea dispozițiilor legale privind condițiile de fond, de formă și de publicitate, fără a mai fi necesară procedura exproprierii.

32. Or, în situația reglementată de dispozițiile legale care fac obiectul prezentei excepții de neconstituționalitate, transferul de drept al dreptului de proprietate asupra bunului care nu mai este afectat de lucrarea de utilitate publică, din patrimoniul expropriatorului în cel al expropriatului, cu obligația restituirii sumei primite cu titlu de despăgubiri, se produce fără a fi întrunită condiția esențială a existenței acordului acestuia din urmă, ceea ce echivalează cu o expropriere *sui generis*, în lipsa unei cauze de utilitate publică și fără îndeplinirea acordului părților, sau, în lipsa acestui acord, fără pronunțarea unei hotărâri judecătorești care să valideze îndeplinirea condițiilor legale ale acestei operațiuni juridice.

33. Mai mult, **lipsa posibilității ca expropriatul să fie consultat sau notificat cu privire la emiterea deciziei de restituire, cu consecința obligării acestuia la restituirea sumelor primite cu titlu de despăgubire, echivalează cu înlăturarea dreptului de exercitare a prerogativei dispoziției, atribut esențial al dreptului de proprietate, ceea ce aduce atingere dispozițiilor constituționale cuprinse în art. 44 alin. (1) teza întâi privind garantarea dreptului de proprietate privată.**

34. În acest mod este reglementat *un transfer silit de proprietate*, ce nu respectă prevederile referitoare la expropriere consacrate de art. 44 alin. (1) și (3) din Constituție și de art. 1 din Primul Protocol la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat în jurisprudența sa că o privare de proprietate trebuie să fie prevăzută de lege, să urmărească o cauză de utilitate publică, să fie conformă normelor de drept intern și să respecte un raport de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul vizat (*Cauza James și alții împotriva Regatului Unit*, 1986). Totodată, referitor la art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților

fundamentale, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat, în *Cauza Scordino împotriva Italiei*, 2006, că o ingerință în dreptul la respectarea bunurilor trebuie să asigure un just echilibru între exigențele interesului general al comunității și cele de protecție a drepturilor fundamentale ale individului. În jurisprudența acestei curți, proprietatea este analizată în lumina principiului de „respect” pentru proprietate (primul alineat, prima frază din art. 1 din Protocolul nr. 1), respectiv se subliniază necesitatea unui echilibru just între cerințele interesului general al comunității și imperativele apărării drepturilor fundamentale ale individului.

35. Or, **reglementarea criticată, instituind obligația persoanei vizate de decizia de restituire a bunului neafectat de cauza de utilitate publică de a redobândi bunul în proprietate și de a restitui sumele primite cu titlu de despăgubire, se constituie într-o veritabilă ingerință asupra dreptului persoanei vizate de norma legală de a dispune în mod liber de bunurile sale.** Curtea constată că soluțiile legislative constituie o încălcare a dreptului persoanelor de a dispune de proprietatea lor și în consecință, a art. 44 din Constituție, atât din perspectiva faptului că foștii proprietari sunt obligați să reia în proprietate un imobil, cât și din perspectiva obligației de a restitui sumele consemnate pe seama și la dispoziția lor, precum și a celor încasate deja ca despăgubiri.

36. Astfel, problema care se impune a fi analizată, din punctul de vedere al constituționalității măsurii reglementate prin textele de lege criticate, este aceea a încălcării dreptului de dispoziție asupra sumelor de bani primite cu titlu de despăgubire, drept aparținând persoanelor vizate de decizia de restituire reglementată prin normele legale criticate.

37. În jurisprudența sa, Curtea a statuat că, potrivit art. 44 alin. (1) din Constituție, legiuitorul este în drept să stabilească conținutul și limitele dreptului de proprietate. De principiu, aceste limite au în vedere obiectul dreptului de proprietate și atribuțiile acestuia și se instituie în vederea apărării intereselor sociale și economice generale sau pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale altor persoane, esențial fiind ca prin aceasta să nu fie anihilat complet dreptul de proprietate (a se vedea în sens Decizia nr. 19 din 8 aprilie 1993, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 105 din 24 mai 1993). De asemenea, prin Decizia nr. 59 din 17 februarie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 203 din 9 martie 2004, Curtea a statuat că, în temeiul art. 44 din Constituție, legiuitorul ordinar este competent să stabilească cadrul juridic pentru exercitarea atributelor dreptului de proprietate, în accepțiunea principială conferită de Constituție, în așa fel încât să nu vină în coliziune cu interesele generale sau cu interesele particulare legitime ale altor subiecte de drept, instituind astfel niște limitări rezonabile în valorificarea acestuia, ca drept subiectiv garantat. Prin urmare, Curtea a subliniat că dreptul de proprietate, ca drept fundamental, nu este un drept absolut, ci poate fi supus anumitor limitări, potrivit art. 44 alin. (1) din Constituție, însă limitele dreptului de proprietate, indiferent de natura lor, nu se confundă cu însăși suprimarea dreptului de proprietate (a se vedea în acest sens Decizia nr. 430 din 24 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 50 din 21 ianuarie 2014). De asemenea, Curtea a mai reținut că, de principiu, legiuitorul este ținut de o **condiție de rezonabilitate**, respectiv să fie preocupat ca exigențele instituite să fie îndeajuns de rezonabile încât să nu pună sub semnul întrebării însăși existența dreptului (a se vedea, în acest sens,

Decizia nr. 462 din 17 septembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 775 din 24 octombrie 2014).

38. Or, în prezenta cauză, prin instituirea obligației de preluare în proprietate a imobilului care nu mai este afectat de cauza de utilitate publică și în mod corelativ, de restituire a sumelor primite cu titlu de despăgubire, se produce un **dezechilibru** între interesele expropriatorului — statul sau unitățile administrativ-teritoriale — și cele ale persoanelor fizice sau juridice expropriate. Prin urmare, Curtea va analiza în ce măsură ingerința etatică asupra dreptului de proprietate reprezintă o limitare rezonabilă care să nu fie disproporționată în raport cu scopul urmărit de legiuitor, având în vedere „testul” de proporționalitate structurat în jurisprudența sa. Astfel, orice măsură luată trebuie să fie adecvată — capabilă în mod obiectiv să ducă la îndeplinirea scopului, necesară — indispensabilă pentru îndeplinirea scopului și proporțională — să asigure justul echilibru între interesele concurente pentru a fi corespunzătoare scopului urmărit (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 662 din 11 noiembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 47 din 20 ianuarie 2015, paragraful 28).

39. Curtea reține că reglementarea criticată a avut în vedere urgența realizării unor lucrări de utilitate publică, prin urmare, scopul urmărit este unul legitim. Totodată, din perspectiva echilibrului intereselor concurente, măsura criticată, constând în emiterea unei decizii de restituire, retragerea sumelor consemnate sau restituirea de către expropriați a sumelor plătite cu titlu de despăgubire, are un caracter adecvat, întrucât o asemenea soluție legislativă este capabilă, în abstract și în mod obiectiv, să îndeplinească scopul legitim urmărit. În schimb, o asemenea măsură nu era necesară, deoarece în plan legislativ ar fi putut fi reglementate alte soluții, mai puțin restrictive în privința limitării atributelor dreptului de proprietate al persoanelor vizate de ipoteza normei, cum ar fi stabilirea unui drept de prioritate la cumpărarea imobilului care face obiectul deciziei de restituire, la un preț care nu poate fi mai mare decât despăgubirea actualizată. În mod similar a procedat legiuitorul la reglementarea dreptului prioritar la dobândire, în temeiul art. 37 din Legea nr. 33/1994, potrivit căruia, în cazul în care lucrările pentru care s-a făcut exproprierea nu s-au realizat, iar expropriatorul dorește înstrăinarea imobilului, expropriatul — fost proprietar — are un drept prioritar la dobândire, la un preț ce nu poate fi mai mare decât despăgubirea actualizată.

40. Curtea reține, totodată, că procedura exproprierii este o procedură specială justificată de utilitatea publică a lucrării care o impune, astfel că odată parcurse etapele legale menționate anterior, persoana expropriată este privată de proprietatea sa pentru motive întemeiate, justificate cu îndeplinirea exigențelor constituționale. În schimbul acestei privări, expropriatul primește o sumă de bani pe care o poate utiliza așa cum consideră de cuviință, exercitând toate atributele dreptului de proprietate. Or, obligarea acestuia prin normele criticate să restituie sumele încasate ca despăgubiri echivalează, prin efecte, cu o nouă expropriere și poate pune persoana respectivă într-o situație dificilă din punct de vedere financiar, în măsura în care nu mai deține suma respectivă. Pe de altă parte, situația personală a expropriatului de la momentul exproprierii poate să difere de cea în care se află la momentul restituirii, respectiv se poate afla în imposibilitatea de a mai gestiona cheltuielile legate de bunul care reintră în patrimoniul său. Prin urmare, Curtea reține că legiuitorul putea adopta o reglementare alternativă care să îndeplinească cu aceeași eficiență scopul legitim urmărit și care

să nu impiețeze asupra celerității procedurii de expropriere, ceea ce duce la concluzia că textele de lege criticate nu satisfac exigențele testului ingerinței minime asupra dreptului de proprietate al persoanelor vizate de normele legale criticate (cu privire la testul ingerinței minime, a se vedea Decizia nr. 597 din 15 iulie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 923 din 9 octombrie 2020, paragraful 25). Astfel, Curtea reține că orice intervenții asupra hotărârilor de Guvern sau hotărârilor autorităților administrației publice locale, emise în condițiile art. 5 din Legea nr. 255/2010, s-ar putea face doar anterior emiterii deciziei de expropriere în condițiile art. 9 din aceeași lege, soluție ce ar permite doar modificarea coridorului de expropriere aprobat prin hotărâre a Guvernului, urmată eventual de eliminarea proprietarilor din lista corespunzătoare astfel cum prevede și art. 11 alin. (6²).

41. În considerarea celor de mai sus, Curtea reține că nu este respectat un just echilibru între interesul general privind celeritatea realizării procedurii exproprierii și interesul individual al fostului proprietar, prin faptul că îl pune pe acesta din urmă în imposibilitatea de a restitui sumele primite cu titlu de despăgubire, în cazul în care nu mai deține această sumă, ori de a gestiona cheltuielile legate de bunul imobil care reintră în patrimoniul său. Prin urmare, Curtea reține că reglementarea criticată nu este necesară pentru atingerea scopului legitim urmărit, neîndeplinind exigențele testului ingerinței minime, și nu păstrează un just echilibru între interesele în concurs, aspecte ce contravin prevederilor art. 44 alin. (1) și (2) fraza întâi din Constituție referitoare la garantarea și ocrotirea în mod egal a dreptului de proprietate privată, instituind o limitare nejustificată a acestui drept.

42. Totodată, Curtea reține că **operațiunile juridice reglementate prin textele de lege criticate contravin și dispozițiilor art. 1 alin. (5) privind principiul legalității, în componenta sa referitoare la principiul securității raporturilor juridice**. Curtea Constituțională a reținut în jurisprudența sa că principiul statului de drept presupune securitate juridică, respectiv încrederea legitimă a destinatarilor în efectele dispozițiilor legale în vigoare și în modul de aplicare a acestora, astfel încât orice subiect de drept să își determine în mod previzibil conduita (a se vedea Decizia nr. 390 din 8 iunie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 612 din 22 iunie 2021, paragraful 86). Deși nu este în mod expres consacrat de Constituție, principiul stabilității/securității raporturilor juridice se deduce atât din prevederile art. 1 alin. (3), potrivit cărora România este stat de drept, democratic și social, cât și din preambulul Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, astfel cum a fost interpretat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa. Curtea a reținut că acesta este un concept care se definește ca un complex de garanții de natură sau cu valențe constituționale inerente statului de drept, în considerarea cărora legiuitorul are obligația constituțională de a asigura atât o stabilitate firească dreptului, cât și valorificarea în condiții optime a drepturilor și a libertăților fundamentale (Decizia nr. 454 din 4 iulie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 836 din 1 octombrie 2018, paragraful 68).

43. În legătură cu același principiu, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că „unul dintre elementele fundamentale ale supremației dreptului este principiul securității raporturilor juridice” (Hotărârea din 6 iunie 2005, pronunțată în Cauza *Androne împotriva României*, Hotărârea din 7 octombrie 2009, pronunțată în Cauza *Stanca Popescu împotriva României*). Curtea Europeană a mai statuat că, „odată ce statul

adoptă o soluție, aceasta trebuie să fie pusă în aplicare cu claritate și coerență rezonabile pentru a evita pe cât este posibil insecuritatea juridică și incertitudinea pentru subiectele de drept vizate de către măsurile de aplicare a acestei soluții” (Hotărârea din 1 decembrie 2005, pronunțată în Cauza *Păduraru împotriva României*, Hotărârea din 6 decembrie 2007, pronunțată în Cauza *Beian împotriva României*). Curtea Constituțională, prin jurisprudența sa, precum și jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului (Hotărârea din 5 ianuarie 2000, pronunțată în Cauza *Beyeler împotriva Italiei*, Hotărârea din 23 noiembrie 2000, pronunțată în Cauza *Ex-regele Greciei și alții împotriva Greciei*, și Hotărârea din 8 iulie 2008, pronunțată în Cauza *Fener Rum Patrikligi împotriva Turciei*) au statuat că principiul legalității presupune existența unor norme de drept intern suficient de accesibile, precise și previzibile în aplicarea lor, conducând la caracterul de *lex certa* al normei. Legea trebuie, într-adevăr, să fie accesibilă justițiabilului și previzibilă în ceea ce privește efectele sale. Pentru ca legea să satisfacă cerința de previzibilitate, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrarului (a se vedea în acest sens, spre exemplu, Decizia nr. 189 din 2 martie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 307 din 5 aprilie 2006, sau Decizia nr. 26 din 18 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 116 din 15 februarie 2012).

44. Or, Curtea reține că obligația expropriatului de redobândire a imobilului care nu mai este afectat de lucrarea de interes public național, regional, județean, interjudețean sau local, precum și de restituire a sumelor primite cu titlu de despăgubire poate pune destinatarii normelor legale criticate în imposibilitatea de a răspunde noilor cerințe legislative, în situația în care au valorificat deja sumele primite cu titlu de despăgubire, cu consecința nașterii unor drepturi patrimoniale ale expropriaților. În acest mod, reglementarea obligației de redobândire a bunului expropriat și de restituire a sumelor plătite cu titlu de despăgubire încalcă principiul stabilității raporturilor juridice, introduce insecuritate în circuitul civil și lasă la

dispoziția unilaterală a statului sau a unității administrativ-teritoriale nașterea unui raport juridic civil, cu consecințe directe asupra patrimoniului unei persoanei fizice sau juridice, fără a fi întrunite condițiile constituționale sau legale ale exproprierii.

45. În sensul jurisprudenței Curții Constituționale, art. 1 alin. (5) din Constituție consacră securitatea juridică a persoanei, concept ce se definește ca un complex de garanții cu valențe constituționale inerente statului de drept, în considerarea cărora legiuitorul are obligația constituțională de a asigura atât o stabilitate firească dreptului, cât și valorificarea în condiții optime a drepturilor și libertăților fundamentale (a se vedea Decizia nr. 454 din 4 iulie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 836 din 1 octombrie 2018, paragraful 68). Totodată, Curtea a reținut că stabilitatea normelor legale constituie o expresie a principiului securității juridice, instituit, implicit, de art. 1 alin. (5) din Constituție, principiu care exprimă, în esență, faptul că cetățenii trebuie protejați contra unui pericol care vine chiar din partea dreptului, contra unei insecurități pe care dreptul însuși a creat-o sau pe care acesta riscă să o creeze, impunând ca legea să fie accesibilă și previzibilă (a se vedea Decizia nr. 51 din 25 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 90 din 3 februarie 2012).

46. Or, în condițiile în care respectarea drepturilor fundamentale ale fostului proprietar — expropriat este dependentă exclusiv de voința/decizia expropriatorului, este afectată în mod esențial securitatea circuitului civil, ceea ce este de natură să înfrângă principiul securității raporturilor juridice civile, fiind încălcate așteptările legitime ale cetățenilor în raport cu previzibilitatea legii, prin raportare la conținutul unei norme juridice adoptate la un moment dat. În acest sens, și jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene a recunoscut în mod implicit necesitatea respectării așteptărilor legitime ale cetățenilor cărora li se adresează o reglementare legală, spre exemplu, în Hotărârea din 15 iulie 2004, pronunțată în Cauza C-459/02 — *Willy Gerekens și Asociația agricolă Procol pentru promovarea comercializării produselor lactate împotriva Marelui Ducat al Luxemburgului*, paragrafele 23 și 24, sau Hotărârea din 29 iunie 2010, pronunțată în Cauza C-550/09 — *Proces penal împotriva lui E. și F.*, paragraful 59.

47. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1-3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d), al art. 29, 32 și 33 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Admite excepția de neconstituționalitate ridicată direct de Avocatul Poporului și constată că dispozițiile art. 11 alin. (61), (63) și alin. (68)-(610) din Legea nr. 255/2010 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, necesară realizării unor obiective de interes național, județean și local, cu modificările și completările ulterioare, sunt neconstituționale.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 17 octombrie 2024.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

MARIAN ENACHE

Magistrat-asistent,
Irina Loredana Gulie

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL PENTRU SOLUȚIONAREA RECURSULUI ÎN INTERESUL LEGII

DECIZIA Nr. 2**din 27 ianuarie 2025**

Dosar nr. 2.621/1/2024

Corina-Alina Corbu — președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție — președintele completului

Elena Diana Tămagă — președintele Secției de contencios administrativ și fiscal

Carmen Elena Popoiag — președintele Secției I civile

Adina Oana Surdu — președintele Secției a II-a civile

Eleni Cristina Marcu — președintele delegat al Secției penale

Carmen Maria Ilie — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Ionel Barbă — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Mara Hrudei — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Adriana Florina Secrețeanu — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Daniel Gheorghe Severin — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Alina Nicoleta Ghica-Velescu — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Doina Vișan — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Vasile Bîcu — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Ionel Florea — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Alina Pohrib — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Veronica Dumitrache — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Bogdan Cristea — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Mihnea Adrian Tănase — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Iulia Craiu — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Simona Lala Cristescu — judecător la Secția I civilă

Maricel Nechita — judecător la Secția I civilă

Rodica Zaharia — judecător la Secția a II-a civilă

George Bogdan Florescu — judecător la Secția a II-a civilă

Adriana Ispas — judecător la Secția penală

Mihail Udroui — judecător la Secția penală

1. Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii ce formează obiectul Dosarului nr. 2.621/1/2024 este legal constituit conform dispozițiilor art. 516 alin. (1) din Codul de procedură civilă și ale art. 31 alin. (3) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, aprobat prin Hotărârea Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiției nr. 20/2023, cu modificările și completările ulterioare (*Regulamentul*).

2. Ședința este prezidată de doamna judecător Corina-Alina Corbu, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

3. Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este reprezentat de doamna Antonia Eleonora Constantin, procuror-șef al Secției judiciare.

4. La ședința de judecată participă doamna Elena-Mădălina Ivănescu, magistrat-asistent în cadrul Secțiilor Unite, desemnat în conformitate cu dispozițiile art. 32 din Regulament.

5. Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii ia în examinare recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Alba Iulia, ce formează obiectul Dosarului nr. 2.621/1/2024.

6. Magistratul-asistent prezintă referatul cauzei, arătând că la dosarul cauzei au fost depuse: raportul întocmit de judecătorii-raportori, punctul de vedere al Ministerului Public și opinii ale Institutului Național al Magistraturii și ale Facultății de Drept din cadrul Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca.

7. Constatând că nu sunt chestiuni prealabile, doamna judecător Corina-Alina Corbu, președintele completului, acordă cuvântul reprezentantului procurorului general, pentru prezentarea punctului de vedere cu privire la recursul în interesul legii, cu referire la soluția propusă prin raportul întocmit în cauză de judecătorii-raportori.

8. Doamna procuror Antonia Eleonora Constantin solicită admiterea recursului în interesul legii și pronunțarea unei decizii prin care să se asigure interpretarea și aplicarea unitară a legii în problema de drept sesizată, conform argumentelor expuse în punctul de vedere formulat în scris, arătând că Ministerul Public apreciază ca fiind în litera și spiritul legii cea de-a doua orientare jurisprudențială prezentată în memoriul de recurs în interesul legii.

9. Nefiind întrebări pentru reprezentantul procurorului general, doamna judecător Corina-Alina Corbu, președintele completului,

declară dezbaterile închise, iar completul de judecată rămâne în pronunțare asupra recursului în interesul legii.

ÎN ALTA CURTE,

deliberând asupra recursului în interesul legii, constată următoarele:

I. Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție și obiectul recursului în interesul legii

10. Înalta Curte de Casație și Justiție a fost investită, prin sesizarea formulată de Colegiul de conducere al Curții de Apel Alba Iulia, cu soluționarea recursului în interesul legii ce vizează următoarele probleme de drept:

Dacă dispozițiile art. 612 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare, pot fi interpretate în sensul că, în măsura în care autoritățile și instituțiile publice nu și-au îndeplinit obligația prevăzută de art. 406 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare, până la data de 1.01.2020, persoanele care ocupau posturi de natură contractuală la care se referă art. 407 din Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare, anterior acestei date pot dobândi calitatea de funcționar public prin transformarea postului de natură contractuală în funcție publică, ulterior datei de 1 ianuarie 2020.

Dacă transformarea posturilor de natură contractuală prevăzută de art. 612 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare, se face din oficiu de către angajator sau la cererea persoanelor încadrate cu contract individual de muncă anterior datei de 1.01.2020.

11. Recursul în interesul legii a fost înregistrat la Înalta Curte de Casație și Justiție la 15 noiembrie 2024, formându-se Dosarul nr. 2.621/1/2024.

II. Dispozițiile legale supuse interpretării Înaltei Curți de Casație și Justiție

12. *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare (Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 sau Codul administrativ)*

„ARTICOLUL 406

Transformarea posturilor de natură contractuală în funcții publice

Autoritățile și instituțiile publice care au prevăzute în statele de funcții posturi de natură contractuală, care presupun desfășurarea unor activități dintre cele prevăzute la art. 370 alin. (1)-(3), stabilesc funcții publice în condițiile prevăzute la art. 407.

ARTICOLUL 407

Stabilirea de funcții publice

Funcțiile publice se stabilesc pe baza activităților prevăzute la art. 370 alin. (1)-(3), pentru fiecare autoritate și instituție publică, prin act administrativ al conducătorului acesteia, respectiv prin hotărâre a consiliului județean sau, după caz, a consiliului local.”

„ARTICOLUL 464

Dobândirea calității de funcționar public

Calitatea de funcționar public se dobândește prin concurs, la care poate participa orice persoană care îndeplinește condițiile prevăzute la art. 465.”

„ARTICOLUL 612

(1) Prin excepție de la prevederile art. 464, până la data de 1 ianuarie 2020, calitatea de funcționar public se poate dobândi și prin transformarea posturilor de natură contractuală în posturi aferente funcțiilor publice, în condițiile prevăzute la art. 406.

(2) În cazul prevăzut la alin. (1), persoanele încadrate cu contract individual de muncă pe perioadă nedeterminată în posturi de natură contractuală care au fost stabilite ca funcții publice sunt numite în funcții publice de execuție pentru care îndeplinesc condițiile prevăzute la art. 465 și condițiile de vechime în specialitatea studiilor corespunzătoare clasei și gradului profesional ale funcției publice.

(3) Drepturile salariale ale persoanelor care ocupă funcții publice în condițiile alin. (2) se stabilesc potrivit salarizării funcțiilor publice în care au fost numite.”

III. Orientările jurisprudențiale divergente

13. Autorul sesizării a arătat că în practica judiciară s-au evidențiat două orientări cu privire la problemele de drept în discuție.

14. Într-o primă orientare jurisprudențială s-a reținut că, în ceea ce privește natura juridică a termenului prevăzut de art. 612 alin. (1) din Codul administrativ prin raportare la situația unor salariați angajați cu contract individual de muncă anterior datei de 1.01.2020, transformarea posturilor de natură contractuală în posturi aferente funcțiilor publice este o obligație de rezultat a autorităților și instituțiilor publice care au personal angajat în baza unui contract individual de muncă și care desfășoară activități ce implică exercitarea prerogativelor de putere publică, astfel că neîndeplinirea ei în termenul-limită defipt de legiuitor nu se poate transforma într-o sancțiune pentru personalul contractual cu vocație la beneficiul prevederilor art. 406 și 407 din Codul administrativ.

15. Astfel, s-a reținut că stabilirea posturilor în regim de funcție publică era obligatorie în sarcina conducătorului unității administrativ-teritoriale, în măsura în care erau îndeplinite activități prevăzute în art. 370 alin. (1)-(3) din Codul administrativ și, prin excepție de la prevederile art. 464 din același act normativ (care reglementau dobândirea calității de funcționar public prin concurs), până la data de 1 ianuarie 2020, calitatea de funcționar public se putea dobândi prin transformarea posturilor de natură contractuală în posturi aferente funcțiilor publice și emiterea dispoziției de numire în funcție, fără concurs.

16. S-a stabilit că sintagma „se poate dobândi” din cuprinsul art. 612 din Codul administrativ semnifică dreptul persoanelor care ocupau posturi contractuale și pentru care a fost realizată procedura de transformare în posturi aferente funcțiilor publice de a fi numite prin dispoziție, de către conducătorul autorității publice, în funcția publică aferentă, și nu doar o posibilitate lăsată la voia autorității.

17. Sub acest aspect, s-a reținut că aceste obligații au fost instituite prin norme cu caracter imperativ, din moment ce legiuitorul a prevăzut o dată-limită până la care poate fi dobândită calitatea de funcționar public prin transformarea posturilor de natură contractuală în posturi aferente funcțiilor publice, în condițiile prevăzute la art. 406 din Codul administrativ, și anume până la data de 1 ianuarie 2020, iar pentru nerespectarea prevederilor art. 406 și 407 din codul menționat a prevăzut în mod expres că intervine răspunderea contravențională, reglementată prin art. 537 alin. (1) lit. a) din același cod.

18. În sensul acestei orientări jurisprudențiale au fost atașate sesizării următoarele hotărâri judecătorești: *Decizia nr. 92/2024 din 7 februarie 2024*, pronunțată de Curtea de Apel Alba Iulia — Secția de contencios administrativ și fiscal în Dosarul

nr. 4.894/107/2022; *Decizia nr. 392/2024 din 22 mai 2024*, pronunțată de Curtea de Apel Alba Iulia — Secția de contencios administrativ și fiscal în Dosarul nr. 4.906/107/2022; *Decizia nr. 459/2022 din 1 martie 2022*, pronunțată de Curtea de Apel Craiova — Secția de contencios administrativ și fiscal în Dosarul nr. 5.782/63/2021; *Decizia nr. 1.059/2022 din 10 octombrie 2022*, pronunțată de Curtea de Apel Constanța — Secția de contencios administrativ și fiscal în Dosarul nr. 1.866/88/2021; *Decizia nr. 712 din 10 aprilie 2024*, pronunțată de Curtea de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal în Dosarul nr. 11.007/3/2022; *Decizia nr. 1.146 din 12 iunie 2024*, pronunțată de Curtea de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal în Dosarul nr. 15.349/3/2022; *Decizia nr. 925 din 30 martie 2023*, pronunțată de Curtea de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal în Dosarul nr. 6.536/3/2022; *Decizia nr. 123/R/2024 din 27 februarie 2024*, pronunțată de Curtea de Apel Brașov — Secția contencios administrativ și fiscal în Dosarul nr. 4.923/62/2022.

19. Deși nu au fost menționate în cadrul cererii de recurs în interesul legii, în sensul aceleiași orientări jurisprudențiale au mai fost depuse la dosar: șase decizii pronunțate de Curtea de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal (dosarele nr. 15.349/3/2022, nr. 3.348/2/2021, nr. 15.391/3/2022, nr. 1.566/116/2021, nr. 38.854/3/2019 și nr. 4.748/2/2021) și șapte decizii pronunțate de Curtea de Apel București — Secția a IX-a de contencios administrativ și fiscal (dosarele nr. 612/93/2020*, nr. 14.501/3/2023, nr. 1.331/98/2021, nr. 8.423/3/2022, nr. 36.212/3/2022, nr. 3.102/93/2021 și nr. 31.492/3/2021); două sentințe definitive și două nedefinitive, pronunțate de Tribunalul București — Secția a II-a contencios administrativ și fiscal (dosarele nr. 2.245/3/2023, nr. 2.414/93/2023, nr. 37.825/3/2021* și nr. 16.750/3/2023); o sentință nedefinitivă pronunțată de Tribunalul Teleorman — Secția conflicte de muncă, asigurări sociale și contencios administrativ și fiscal (Dosarul nr. 1.116/87/2023); o decizie pronunțată de Curtea de Apel Brașov — Secția contencios administrativ și fiscal (Dosarul nr. 4.923/62/2022); două decizii (dosarele nr. 639/120/2022 și nr. 3.500/120/2021) și șase sentințe (dosarele nr. 3.206/114/2022*, nr. 1.277/114/2023, nr. 2.845/105/2022*, nr. 3.204/114/2022, nr. 3.205/114/2022* și nr. 3.220/114/2022) pronunțate de Curtea de Apel Ploiești — Secția de contencios administrativ și fiscal; o sentință nedefinitivă pronunțată de Tribunalul Argeș — Secția civilă (Dosarul nr. 6.698/109/2022*); o decizie pronunțată de Curtea de Apel Constanța — Secția de contencios administrativ și fiscal (Dosarul nr. 1.866/88/2021).

20. În cea de-a doua orientare jurisprudențială s-a apreciat că excepția transformării posturilor contractuale în funcții publice prevăzută de legiuitor a fost limitată până la data de 1.01.2020, prin art. 612 din Codul administrativ, dispoziții care fac trecerea la noua organizare administrativă instituită de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ. Această transformare a unor posturi contractuale în posturi de funcție publică trebuia făcută pentru personalul care îndeplinea, la momentul intrării în vigoare a actului normativ, condițiile impuse de art. 465 din Codul administrativ.

21. Cu toate acestea, s-a reținut că și în situația în care postul de natură contractuală ocupat de reclamantul s-ar fi circumscris sferei celor ce puteau fi transformate în funcții publice, ulterior datei de 1.01.2020, nu se poate da eficiență dispozițiilor art. 406 din Codul administrativ, întrucât calitatea de funcționar public putea fi dobândită în această modalitate numai până la data de 1.01.2020 (solicitățile administrative fiind

depuse ulterior acestui moment). Acest termen fiind unul de decădere, nerespectarea lui atrage sancțiunea nulității. Odată depășit termenul de 1.01.2020, ocuparea funcțiilor publice se poate face numai în condițiile art. 464 din Codul administrativ, respectiv prin concurs.

22. În sensul acestei orientări jurisprudențiale au fost atașate sesizării următoarele hotărâri judecătorești: *Decizia civilă nr. 184/2024 din 29 februarie 2024*, pronunțată de Curtea de Apel Galați — Secția contencios administrativ și fiscal în Dosarul nr. 608/91/2023; *Decizia civilă nr. 363/2021 din 15 aprilie 2021*, pronunțată de Curtea de Apel Galați — Secția contencios administrativ și fiscal în Dosarul nr. 3.250/63/2020; *Decizia civilă nr. 359/R/2024 din 11 aprilie 2024*, pronunțată de Curtea de Apel Galați — Secția contencios administrativ și fiscal în Dosarul nr. 613/91/2023; *Decizia civilă nr. 1.761/2024 din 9 septembrie 2024*, pronunțată de Curtea de Apel Craiova — Secția contencios administrativ și fiscal în Dosarul nr. 21.285/3/2023; *Decizia civilă nr. 409/2024 din 26 iunie 2024*, pronunțată de Curtea de Apel Iași — Secția contencios administrativ și fiscal în Dosarul nr. 2.484/99/2023*; *Decizia civilă nr. 183 din 20 februarie 2024*, pronunțată de Curtea de Apel Constanța — Secția de contencios administrativ și fiscal în Dosarul nr. 8.971/118/2022.

23. Deși nu au fost menționate în cadrul cererii de recurs în interesul legii, în sensul aceleiași orientări jurisprudențiale au mai fost depuse la dosar: trei decizii pronunțate de Curtea de Apel Craiova — Secția contencios administrativ și fiscal (dosarele nr. 5.607/63/2021, nr. 21.285/3/2023 și nr. 8.247/63/2022), două decizii pronunțate de Curtea de Apel Iași — Secția contencios administrativ și fiscal (dosarele nr. 2.484/99/2023* și nr. 6.960/99/2023), șapte decizii pronunțate de Curtea de Apel Galați — Secția contencios administrativ și fiscal (dosarele nr. 608/91/2023, nr. 3.250/63/2020, nr. 604/91/2023, nr. 613/91/2023, nr. 616/91/2023, nr. 611/91/2023 și nr. 615/91/2023).

IV. Opinia titularului sesizării

24. Autorul sesizării a apreciat că după data de 1.01.2020 nu se poate da eficiență dispozițiilor art. 406 din Codul administrativ, întrucât calitatea de funcționar public putea fi dobândită în această modalitate numai până la acea dată, așa cum stabilesc în mod expres prevederile art. 612 alin. (1) din codul menționat. Termenul prevăzut de acest din urmă text de lege are natura juridică a unui termen extinctiv, la a cărui împlinire se stinge dreptul persoanelor încadrate cu contract individual de muncă de a fi numite în funcția publică, prin transformarea postului. Deopotrivă, prin utilizarea sintagmei „se poate dobândi”, art. 612 din Codul administrativ relevă o marjă mare de apreciere lăsată la îndemână autorităților publice, iar nu o obligație legală a acestora.

V. Opinia procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție

25. Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a apreciat că în litera și spiritul legii este cea de-a doua orientare jurisprudențială, constatând că dispozițiile art. 612 din Codul administrativ instituie, în mod explicit, o derogare temporară de la prevederile generale ale art. 464 din Codul administrativ, care consacră concursul drept procedură obligatorie pentru dobândirea calității de funcționar public.

26. Această derogare este însă condiționată de respectarea unui termen-limită, și anume data de 1 ianuarie 2020. După acest termen, dreptul de a transforma posturile de natură contractuală în posturi aferente funcțiilor publice revine exclusiv angajatorului — autoritate sau instituție publică, în condițiile art. 406 și 407 din Codul administrativ, iar ocuparea acestor funcții este guvernată exclusiv de procedura concursului.

27. Interpretarea logico-gramaticală a dispozițiilor art. 612 alin. (1) din Codul administrativ conduce la concluzia că expresia „până la data de 1 ianuarie 2024” are un caracter imperativ, stabilind un termen de decădere în sensul art. 2.545 alin. (1) din Codul civil. Neîndeplinirea condițiilor legale în interiorul acestui termen atrage pierderea dreptului persoanei interesate de a beneficia de prevederile tranzitorii, conform art. 2.545 alin. (2) din Codul civil.

28. O interpretare contrară celei mai sus enunțate ar contraveni scopului normei edictate de legiuitor și ar genera incertitudine juridică.

29. Interpretarea sistematică și teleologică a dispozițiilor art. 612 din Codul administrativ evidențiază că normele în discuție se circumscriu unei viziuni legislative coerente, care urmărește să limiteze temporal aplicabilitatea derogărilor pentru a asigura o tranziție clară și eficientă către regimul juridic obișnuit.

30. Conform art. 406 și 407 din Codul administrativ, inițiativa transformării posturilor aparține angajatorului, și nu angajatului. În virtutea art. 5² alin. (1) din Constituția României, republicată, și potrivit Legii contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, angajatul are posibilitatea de a reclama nerespectarea de către angajator a normelor ce reglementează natura posturilor dintr-o autoritate sau instituție publică, solicitând luarea măsurilor reparatorii corespunzătoare.

31. Dreptul angajaților de a solicita transformarea posturilor pe care le ocupau înainte de 1 ianuarie 2020 apare astfel ca fiind derivat din și condiționat de conduita angajatorului.

32. Necesitatea respectării termenului-limită de 1 ianuarie 2020 asigură echilibrul dintre continuitatea administrativă și aplicarea normelor de drept comun în organizarea funcțiilor publice.

33. Limitarea temporală a prevederilor tranzitorii din cuprinsul normelor juridice analizate menține un just echilibru între interesul public și drepturile angajaților din sectorul administrație.

VI. **Opinia specialiștilor consultați**

34. În conformitate cu dispozițiile art. 516 alin. (6) din Codul de procedură civilă, au fost solicitate opiniile mai multor specialiști din cadrul unor facultăți de drept și al Institutului Național al Magistraturii asupra chestiunilor de drept supuse examinării.

35. Potrivit opiniei comunicate de Institutul Național al Magistraturii, transformarea posturilor de natură contractuală în posturi aferente funcțiilor publice este o obligație legală, care trebuia îndeplinită din oficiu, iar, în situația în care autoritățile și instituțiile publice nu și-au îndeplinit această obligație până la 1 ianuarie 2020, persoanele care, anterior acestei date, ocupau posturi de natură contractuală, la care se referă art. 407 din Codul administrativ, pot dobândi calitatea de funcționar public, prin transformarea postului de natură contractuală în post aferent funcției publice, ulterior datei de 1 ianuarie 2020, fără a fi necesară depunerea unei cereri administrative în acest sens.

36. În susținerea opiniei redată în cadrul paragrafului anterior au fost prezentate argumentele redată în continuare.

37. Dispozițiile art. 406 din Codul administrativ sunt imperative, aspect ce rezultă nu doar din formularea textului, ci și din obligativitatea, instituită prin art. 370 alin. (4) din Codul administrativ, de stabilire a posturilor în regim de funcție publică, dacă acestea presupun exercitarea unor prerogative de putere publică, precum și din reglementarea drept contravenție, la art. 537 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ, a nerespectării prevederilor art. 406 din același cod.

38. În acest context, utilizând metodele interpretării logico-gramaticale și sistematice, s-a apreciat că inserarea sintagmei

„se poate” în cuprinsul art. 612 alin. (1) din Codul administrativ nu vizează transformarea posturilor de natură contractuală în posturi aferente funcțiilor publice, ci evidențiază faptul că, până la 1 ianuarie 2020, legiuitorul a instituit o excepție de la regula dobândirii calității de funcționar public, reglementând două modalități alternative de accesare în corpul funcționarilor publici, respectiv prin concurs, dar și, excepțional, prin transformarea posturilor de natură contractuală în posturi aferente funcțiilor publice, în condițiile prevăzute de art. 406 din Codul administrativ.

39. În ceea ce privește cea de-a doua chestiune de drept, s-a apreciat că obligația autorităților/instituțiilor publice de a transforma posturile de natură contractuală în posturi aferente funcțiilor publice nu este condiționată de formularea unei cereri de către persoanele încadrate cu contract individual de muncă, ci trebuia executată din oficiu.

40. Aceasta, întrucât, din moment ce obligația transformării posturilor respective s-a născut în virtutea legii (*ope legis*), fiind o obligație de rezultat, ea trebuia îndeplinită benevol de autoritățile/instituțiile publice, fără ca operațiunea de transformare a posturilor să fie condiționată de vreo solicitare din partea persoanelor încadrate cu contract de muncă.

41. În realitate, termenul de 1 ianuarie 2020 nu este un termen substanțial de decădere, ci a fost stipulat ca dată-limită până la care autoritățile/instituțiile publice vizate ar fi trebuit să realizeze, din oficiu, formalitățile necesare pentru îndeplinirea obligației legale privind transformarea posturilor. Împrejurarea că această obligație legală nu a fost îndeplinită de autoritățile/instituțiile publice nu poate conduce la stingerea dreptului de numire în funcții publice, recunoscut de către legiuitor în favoarea persoanelor încadrate cu contract individual de muncă, atât timp cât acestea, anterior datei de 1 ianuarie 2020, îndeplineau toate condițiile prevăzute de lege.

42. În opinia comunicată de Facultatea de Drept din cadrul Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj s-a apreciat că, în ceea ce privește *prima chestiune de drept*, dacă persoanele ocupând posturi de natură contractuală și care exercitau anterior intrării în vigoare a Codului administrativ prerogative de putere publică nu și-au exercitat dreptul subiectiv la transformarea postului în funcție publică în intervalul 5 iulie 2019-1 ianuarie 2020, ulterior acestei date ele nu o mai pot face, pentru că, la data de 1 ianuarie 2020, acest drept subiectiv s-a stins, termenul anterior specificat fiind astfel unul substanțial de decădere.

43. Exerțarea prerogativelor de putere publică pe care le dețineau — stinse la data de 1 ianuarie 2020 — nu mai este posibilă, așadar, partea fișei postului care cuprindea atribuții de putere publică devine caducă, ca urmare a schimbării circumstanțelor de drept. Dar chiar și dacă s-ar admite că, după data de 1 ianuarie 2020, persoanele care ocupau posturi contractuale au exercitat, în fapt, și atribuții care implicau exercițiul puterii publice, cum dreptul lor/interesul legitim privat s-a stins la 1 ianuarie 2020, în prezent, acestea nu mai pot justifica un drept subiectiv actual (interes legitim privat), de vreme ce actuala situație este una ilegală.

44. În susținerea opiniei redată mai sus au fost invocate principiul potrivit căruia prerogativele de putere publică se pot exercita prin funcții publice, nu și prin posturi de natură contractuală, aplicabil după intrarea în vigoare a Codului administrativ [art. 370 alin. (1)-(4), art. 382 lit. a), art. 406, art. 539 coroborat cu art. 541 alin. (1) din Codul administrativ], precum și dispozițiile art. 612 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, care reglementează o situație tranzitorie, respectiv asigură o *perioadă de grație* de aproximativ 6 luni de supraviețuire a prerogativelor de putere publică ale personalului

de natură contractuală și după intrarea în vigoare a Codului administrativ (5 iulie 2019), pentru ca intrarea în vigoare a acestei noi reglementări să nu destabilizeze raporturile în interiorul organelor administrative.

45. În perioada de tranziție sus-menționată s-a născut și a fost activ dreptul subiectiv al persoanelor care ocupau funcții contractuale de a solicita și a obține transformarea postului de natură contractuală într-o funcție publică. În măsura în care, în acest interval, conducătorul autorității administrative nu a recunoscut personalului contractual acest drept subiectiv, acest personal putea (și trebuia) să își exercite el însuși acest drept subiectiv, prin formularea de cereri către conducătorul autorității sau instituției publice. În ipoteza unui refuz, în interiorul termenului de 6 luni reglementat de art. 11 din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, personalul contractual ar fi trebuit să declanșeze litigiul de contencios administrativ având ca obiect acest refuz.

46. În ceea ce privește *cea de-a doua chestiune de drept*, pentru a da eficacitate dreptului subiectiv de transformare a postului de natură contractuală în funcție publică, este irelevant dacă această transformare se face din oficiu, de către angajator, sau la cererea persoanelor încadrate cu contract individual de muncă anterior datei de 1 ianuarie 2020. Singura cerință procedurală care ar fi trebuit respectată este, așa cum s-a arătat în cele de mai sus, aceea ca dreptul subiectiv de transformare a postului de natură contractuală în funcție publică să fi fost exercitat până la data-limită de 1 ianuarie 2020 (respectiv, în lipsa cererii, materializat de către autoritatea administrativă până la această dată). Ulterior datei de 1 ianuarie 2020, personalul de natură contractuală din cadrul autorităților și instituțiilor publice și-a pierdut de drept prerogativele de putere publică, în măsura în care nu s-a exercitat dreptul subiectiv recunoscut prin art. 612 din Codul administrativ.

VII. **Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție**

47. Nu au fost identificate decizii relevante pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în mecanismele de unificare a practicii judiciare, cu privire la problemele de drept ce fac obiectul prezentului recurs în interesul legii.

VIII. **Jurisprudența Curții Constituționale**

48. În jurisprudența Curții Constituționale a României nu au fost identificate repere care să prezinte relevanță pentru soluționarea prezentei sesizări.

IX. **Opinia judecătorilor-raportori**

49. Prin raportul întocmit de judecătorii-raportori desemnați, conform art. 516 alin. (5) din Codul de procedură civilă, s-a apreciat că, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 612 alin. (1) din Codul administrativ:

Transformarea posturilor de natură contractuală în posturi aferente funcțiilor publice, în condițiile prevăzute la art. 406 din Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare, este o obligație legală, care trebuia îndeplinită din oficiu de autoritățile și instituțiile publice până la data de 1 ianuarie 2020.

În situația în care autoritățile și instituțiile publice nu și-au îndeplinit această obligație până la 1 ianuarie 2020, persoanele care, anterior acestei date, ocupau posturile de natură contractuală, la care se referă art. 407 din Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare, pot solicita, în condițiile legii, dobândirea calității de funcționar public, prin transformarea postului de natură contractuală în post aferent funcției publice.

X. **Înalta Curte de Casație și Justiție**

X.1. **Asupra admisibilității recursului în interesul legii**

50. Verificând regularitatea sesizării, se constată că Înalta Curte de Casație și Justiție a fost legal investită de Colegiul de conducere al Curții de Apel Alba Iulia, care, potrivit dispozițiilor

art. 514 din Codul de procedură civilă, are calitate procesuală pentru declanșarea acestui mecanism de unificare a practicii judiciare, în scopul interpretării și aplicării unitare a legii de către instanțele judecătorești.

51. În privința condițiilor de admisibilitate a recursului în interesul legii, art. 515 din Codul de procedură civilă prevede că: „Recursul în interesul legii este admisibil numai dacă se face dovada că problemele de drept care formează obiectul judecății au fost soluționate în mod diferit prin hotărâri judecătorești definitive, care se anexează cererii.”

52. Din conținutul acestei norme de procedură rezultă condițiile ce trebuie îndeplinite cumulativ pentru ca recursul în interesul legii să fie admisibil:

— obiectul recursului în interesul legii să fie o problemă de drept;

— problema de drept să fi fost soluționată în mod diferit de instanțele de judecată;

— dovada soluționării diferite să se facă prin hotărâri judecătorești definitive;

— hotărârile judecătorești definitive să fie anexate cererii.

53. Prima condiție menționată este îndeplinită, deoarece prezentul recurs în interesul legii vizează interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 612 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare (denumită în continuare *Codul administrativ*).

54. Astfel, pe de-o parte, se solicită a se stabili dacă aceste prevederi pot fi interpretate în sensul că persoanele care, anterior datei de 1.01.2020, ocupau posturile de natură contractuală la care se referă art. 407 din Codul administrativ pot dobândi calitatea de funcționar public, prin transformarea postului de natură contractuală în funcție publică, dacă autoritățile și instituțiile publice nu și-au îndeplinit obligația prevăzută de art. 406 din Codul administrativ până la această dată. Pe de altă parte, sesizarea urmărește a determina dacă inițiativa transformării posturilor de natură contractuală potrivit art. 612 alin. (1) din Codul administrativ anterior datei de 1.01.2020 poate aparține și persoanelor încadrate cu contract individual de muncă sau doar angajatorului.

55. Sunt îndeplinite și celelalte trei condiții de admisibilitate, prevăzute de art. 515 din Codul de procedură civilă, referitoare la soluționarea diferită a aceleiași probleme de drept prin hotărâri judecătorești definitive, întrucât problema de drept supusă analizei a primit interpretări diferite din partea instanțelor judecătorești, prin hotărâri definitive care au fost anexate prezentei sesizări.

56. Astfel, într-o primă orientare jurisprudențială, majoritară, instanțele judecătorești au statuat în sensul că transformarea posturilor de natură contractuală în posturi aferente funcțiilor publice este o obligație de rezultat a autorităților și instituțiilor publice care au personal angajat în baza unui contract individual de muncă și care desfășoară activități ce implică exercitarea prerogativelor de putere publică. Obligația este stabilită prin norme imperative, astfel că neîndeplinirea sa în termenul-limită defipt de legiuitor nu se poate transforma într-o sancțiune pentru personalul contractual cu vocație la beneficiul prevederilor art. 406 și 407 din Codul administrativ. În acest sens au fost anexate sesizării hotărâri judecătorești definitive pronunțate de Curtea de Apel Alba Iulia, Curtea de Apel Brașov, Curtea de Apel București, Curtea de Apel Constanța, Curtea de Apel Craiova, Curtea de Apel Ploiești.

57. În unele dintre hotărârile judecătorești care reflectă această orientare jurisprudențială s-au dat dezlegări și celei de-a doua chestiuni juridice, reținându-se că textul de lege nu

prevede că, anterior datei de 1.01.2020, transformarea posturilor se putea face și la cererea beneficiarilor acestuia, nefiind instituită o procedură care să se desfășoare la inițiativa angajaților (Decizia civilă nr. 712/10.04.2024 a Curții de Apel București — Secția a VIII-a de contencios administrativ și fiscal, Decizia civilă nr. 925/30.03.2023 a Curții de Apel București — Secția a VIII-a de contencios administrativ și fiscal, Decizia civilă nr. 1.059/10.10.2022 a Curții de Apel Constanța — Secția de contencios administrativ și fiscal, Decizia civilă nr. 459/1.03.2022 a Curții de Apel Craiova — Secția de contencios administrativ și fiscal, Decizia civilă nr. 1.005/6.10.2022 a Curții de Apel Ploiești — Secția de contencios administrativ și fiscal, Decizia civilă nr. 1.121/26.10.2022 a Curții de Apel Ploiești — Secția de contencios administrativ și fiscal).

58. În cea de-a doua orientare jurisprudențială s-a apreciat că, ulterior datei de 1.01.2020, nu se poate da eficiență art. 406 din Codul administrativ întrucât calitatea de funcționar public putea fi dobândită, prin transformarea posturilor, numai până la acest moment. Acest termen este unul de decădere, așa încât, odată depășit, ocuparea funcțiilor publice se poate face numai în condițiile art. 464 din Codul administrativ, respectiv prin concurs. În acest sens au fost anexate sesizării hotărâri judecătorești definitive pronunțate de Curtea de Apel Galați, Curtea de Apel Craiova, Curtea de Apel Iași și Curtea de Apel Constanța.

59. În aceste hotărâri a fost antamată implicit și cea de-a doua chestiune juridică. De vreme ce s-a reținut că transformarea posturilor de natură contractuală în funcții publice este supusă unui termen imperativ de decădere, a cărui împlinire are ca efect chiar stingerea dreptului subiectiv, rezultă că instanțele au avut în vedere că operațiunea putea fi făcută și la cererea persoanelor încadrate cu contract individual de muncă.

X.2. *Asupra fondului recursului în interesul legii*

60. Problema de drept ce formează obiectul prezentului recurs în interesul legii vizează modalitatea de interpretare și aplicare a dispozițiilor art. 612 alin. (1) din Codul administrativ, potrivit cărora „Prin excepție de la prevederile art. 464, până la data de 1 ianuarie 2020, calitatea de funcționar public se poate dobândi și prin transformarea posturilor de natură contractuală în posturi aferente funcțiilor publice, în condițiile prevăzute la art. 406”.

61. În esență, controversa jurisprudențială reflectă preocuparea instanțelor de judecată de a stabili dacă textul legal limitează temporal la data de 1 ianuarie 2020 dreptul la dobândirea calității de funcționar public, prin transformarea posturilor de natură contractuală în posturi aferente funcțiilor publice, și persoanelor care au fost încadrate cu contract individual de muncă pe perioadă nedeterminată anterior datei de 1.01.2020, în contextul în care autoritatea publică nu a dispus în acest sens.

62. Pentru înțelegerea și corecta interpretare și aplicare a dispozițiilor legale supuse analizei este necesară redarea mai multor norme juridice regăsite în titlul al II-lea din partea a VI-a a Codului administrativ, intitulat „Statutul funcționarilor publici”, după cum urmează:

„Art. 370 alin. (4) — Stabilirea posturilor în regim de funcție publică este obligatorie, în măsura în care sunt îndeplinite activități prevăzute la alin. (1)-(3), cu excepția posturilor aferente personalului din categoriile prevăzute la art. 382 lit. c), h) și i), precum și a posturilor din cadrul autorităților autonome, pentru care categoriile de personal sunt stabilite prin legislația specială.”

„Art. 406 — Autoritățile și instituțiile publice care au prevăzute în statele de funcții posturi de natură contractuală, care presupun desfășurarea unor activități dintre cele prevăzute la art. 370 alin. (1)-(3), stabilesc funcții publice în condițiile prevăzute la art. 407.”

„Art. 407 — Funcțiile publice se stabilesc pe baza activităților prevăzute la art. 370 alin. (1)-(3), pentru fiecare autoritate și instituție publică, prin act administrativ al conducătorului acesteia, respectiv prin hotărâre a consiliului județean sau, după caz, a consiliului local.”

„Art. 464 — Calitatea de funcționar public se dobândește prin concurs, la care poate participa orice persoană care îndeplinește condițiile prevăzute la art. 465.”

„Art. 537 alin. (1) lit. a) — Constituie contravenții, dacă nu sunt săvârșite în astfel de condiții încât să fie considerate, potrivit legii penale, infracțiuni: a) nerespectarea prevederilor art. 402, art. 405-410 alin. (1) și (3)-(6).”

„Art. 612 alin. (2) — În cazul prevăzut la alin. (1), persoanele încadrate cu contract individual de muncă pe perioadă nedeterminată în posturi de natură contractuală care au fost stabilite ca funcții publice sunt numite în funcții publice de execuție pentru care îndeplinesc condițiile prevăzute la art. 465 și condițiile de vechime în specialitatea studiilor corespunzătoare clasei și gradului profesional ale funcției publice.”

63. Interpretând sistematic toate aceste prevederi legale, se constată că, odată cu intrarea în vigoare a Codului administrativ, s-a instituit principiul potrivit căruia prerogativele de putere publică se exercită doar prin funcțiile publice, nu și prin posturile de natură contractuală. Ca atare, dacă, înainte de intrarea în vigoare a Codului administrativ, exercitarea puterii publice se putea realiza și prin intermediul posturilor de natură contractuală, odată cu intrarea în vigoare a acestui cod, exercitarea puterii publice se poate face exclusiv prin funcțiile publice.

64. Textele legale indicate instituie în sarcina autorităților și instituțiilor publice, care au prevăzute în statele de funcții posturi de natură contractuală ce presupun desfășurarea unor activități dintre cele prevăzute la art. 370 alin. (1)-(3) din Codul administrativ, obligația, iar nu posibilitatea, să stabilească funcții publice, în condițiile prevăzute la art. 407 din același cod.

65. Aceasta, întrucât dispozițiile art. 406 din Codul administrativ sunt imperative, aspect ce rezultă nu doar din formularea textului [„autoritățile și instituțiile publice (...) stabilesc funcții publice”], ci și din obligativitatea, instituită prin art. 370 alin. (4) din Codul administrativ, de stabilire a posturilor în regim de funcție publică, dacă acestea presupun exercitarea unor prerogative de putere publică. Mai mult, nerespectarea acestor dispoziții constituie contravenție, conform art. 537 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ.

66. În acest context, art. 612 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, text legal plasat în partea a IX-a intitulată „Dispoziții tranzitorii și finale”, vine să reglementeze situația persoanelor din cadrul autorităților publice care la data intrării în vigoare a Codului administrativ ocupau posturi de natură contractuală, dar exercitau prerogative de putere publică, stabilind că, în privința acestora, dobândirea calității de funcționar public poate avea loc până la data de 1 ianuarie 2020 și prin transformarea postului de natură contractuală, nu doar prin concurs.

67. Norma tranzitorie în discuție nu poate fi însă privită separat de imperativul legal, al exercitării prerogativelor de putere publică doar prin funcțiile publice, nu și prin posturile de natură contractuală (punctele 42-44, *supra*). De altfel, această

împrejurare reiese și din litera textului, de vreme ce alin. (1) trimite la art. 406 și alin. (2) conține o formulare imperativă elocventă („sunt numite”).

68. Rezultă astfel că unica rațiune a textului legal supus interpretării a fost de a institui o perioadă de grație în favoarea autorităților publice, pentru ca intrarea în vigoare a noilor reglementări să nu le afecteze organizarea și funcționarea.

69. În egală măsură, transformarea posturilor respective nu poate primi o altă natură decât pe aceea de obligație a autorității publice, care, după stabilirea funcțiilor publice în condițiile art. 407 din Codul administrativ, trebuia la rândul său executată din oficiu. Corelativ, aceasta nu era condiționată de manifestarea de voință a persoanelor încadrate cu contract individual de muncă.

70. Cât despre folosirea sintagmei „se poate” în cuprinsul art. 612 alin. (1) din Codul administrativ, aceasta nu este asociată măsurii transformării posturilor de natură contractuală în posturi aferente funcțiilor publice. Prin urmare, ea nu relevă existența unei marje de apreciere de care autoritatea ar dispune în luarea măsurii și nici o eventuală condiționare a acesteia de cererea angajatului. Din contră, norma evidențiază faptul că, până la 1 ianuarie 2020, legiuitorul a instituit o excepție de la regula dobândirii calității de funcționar public, reglementând două modalități alternative de accedere în corpul funcționarilor publici, respectiv prin concurs, dar și, excepțional, prin transformarea posturilor de natură contractuală în posturi aferente funcțiilor publice, în condițiile prevăzute de art. 406 din Codul administrativ.

71. Așadar, data de 1.01.2020 marchează limita temporală până la care autoritatea publică trebuia să procedeze la transformarea acestor posturi contractuale în posturi aferente funcției publice. Corelativ, doar începând cu această dată, beneficiarii normei pot pretinde recunoașterea dreptului prin cerere adresată conducătorului autorității publice, în interiorul termenului general de prescripție de 3 ani, prevăzut de reglementarea comună în materia civilă, ca drept general, care acoperă și sfera administrativă, respectiv de art. 2.517 din

Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 505 din 15 iulie 2011.

72. Rezultă că termenul de 1 ianuarie 2020 nu este un termen substanțial de decădere privind dreptul de care se bucură titularii posturilor de natură contractuală, ci o dată-limită până la care autoritățile/instituțiile publice vizate trebuiau să realizeze, din oficiu, formalitățile necesare pentru îndeplinirea obligației legale privind transformarea posturilor. Altfel spus, termenul în discuție reprezintă un termen similar unuia suspensiv, autoritatea publică putându-și executa oricând, benevol, obligația legală până la împlinirea sa. Deopotrivă, faptul că această obligație legală nu a fost îndeplinită de autoritățile/instituțiile publice nu poate conduce la stingerea dreptului de numire în funcții publice, recunoscut de către legiuitor în favoarea persoanelor încadrate cu contract individual de muncă, atât timp cât acestea, anterior datei de 1 ianuarie 2020, îndeplineau toate condițiile prevăzute de lege.

73. Așadar, obligației legale incumbând autorității publice de transformare a posturilor de natură contractuală în posturi aferente funcțiilor publice îi corespunde și un drept al titularilor posturilor respective de a obține încadrarea în funcțiile publice corespunzătoare, în acord cu atribuțiile de putere publice ce se regăseau în propriile fișe de post la data intrării în vigoare a Codului administrativ.

74. În concluzie, în acord cu orientarea jurisprudențială majoritară, opinia judecătorilor-raportori este că dispozițiile art. 612 alin. (1) din Codul administrativ se interpretează în sensul că transformarea posturilor de natură contractuală în posturi aferente funcțiilor publice, în condițiile prevăzute la art. 406 din același cod, este o obligație legală, care trebuia îndeplinită din oficiu de angajator. În situația în care autoritățile și instituțiile publice nu și-au îndeplinit această obligație până la 1 ianuarie 2020, persoanele care, anterior acestei date, ocupau posturile de natură contractuală la care se referă art. 407 din Codul administrativ pot solicita, în condițiile legii, dobândirea calității de funcționar public, prin transformarea postului de natură contractuală în post aferent funcției publice.

75. Fiind întrunite dispozițiile art. 514 din Codul de procedură civilă, în temeiul dispozițiilor art. 517 alin. (1) din același cod,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Alba Iulia și, în consecință, în interpretarea art. 612 alin. (1) din Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare, stabilește că:

Transformarea posturilor de natură contractuală în posturi aferente funcțiilor publice, în condițiile prevăzute la art. 406 din Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare, este o obligație legală, care trebuia îndeplinită din oficiu de autoritățile și instituțiile publice până la data de 1 ianuarie 2020.

În situația în care autoritățile și instituțiile publice nu și-au îndeplinit această obligație până la 1 ianuarie 2020, persoanele care, anterior acestei date, ocupau posturile de natură contractuală la care se referă art. 407 din Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare, pot solicita, în condițiile legii, dobândirea calității de funcționar public, prin transformarea postului de natură contractuală în post aferent funcției publice.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 517 alin. (4) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 27 ianuarie 2025.

PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

CORINA-ALINA CORBU

Magistrat-asistent,
Elena-Mădălina Ivănescu

ABONAMENTE LA PUBLICAȚIILE OFICIALE PE SUPORT FIZIC

— Prețuri pentru anul 2025 —

Nr. crt.	Denumirea publicației	Valoare (TVA 5% inclus) — lei		
		12 luni	3 luni	1 lună
1.	Monitorul Oficial, Partea I	2.760	760	275
2.	Monitorul Oficial, Partea I, limba maghiară	3.280		300
3.	Monitorul Oficial, Partea a II-a	4.920		440
4.	Monitorul Oficial, Partea a III-a	940		100
5.	Monitorul Oficial, Partea a IV-a	3.760		340
6.	Monitorul Oficial, Partea a VI-a	3.500		320
7.	Monitorul Oficial, Partea a VII-a	1.200		110

NOTĂ:

Monitorul Oficial, Partea I bis, se multiplică și se achiziționează pe bază de comandă.

Pentru comenzi, accesați www.monitoruloficial.ro, Magazin online, Monitorul Oficial — apariții și abonamente.

ABONAMENTE LA PRODUSELE ÎN FORMAT ELECTRONIC

— Prețuri pentru anul 2025 —

Produs	Abonamentul FLEXIBIL (Monitorul Oficial, Partea I + alte 3 părți ale Monitorului Oficial, la alegere)									
	Lunar					Anual*				
	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300
AutenticMO	65	160	400	960	2.110	650	1.630	4.080	9.790	21.540
ExpertMO	115	290	730	1.750	3.850	1.150	2.880	7.200	17.280	38.020

Produs	Abonamentul COMPLET (Monitorul Oficial, Partea I + toate celelalte părți ale Monitorului Oficial)									
	Lunar					Anual*				
	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300
AutenticMO	75	190	480	1.150	2.530	750	1.880	4.700	11.280	24.820
ExpertMO	140	350	880	2.110	4.640	1.400	3.500	8.750	21.000	46.200

Colecția Monitorul Oficial în format electronic, oricare dintre părțile acestuia	140 lei/an
--	------------

Prețurile sunt exprimate în lei și conțin TVA.

Mai multe informații puteți găsi pe site-ul www.expert-monitor.ro, unde puteți aplica online comanda.

* Tarifele anuale se aplică pentru comenzile online efectuate până la 31 ianuarie 2025.

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; 012329
C.I.F. RO427282, IBAN: RO55RNCB0082006711100001 BCR
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 DTCPMB (alocat numai persoanelor juridice bugetare)
Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, www.monitoruloficial.ro

Relații cu publicul: șos. Panduri nr. 1, bloc P33, sectorul 5, București; 050651.

Tel. 021.401.00.73, 021.401.00.78/79/83.

Pentru publicări, încărcați actele pe site, la: <https://www.monitoruloficial.ro>, secțiunea Publicări.

